

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра прикладної лінгвістики

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
і навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С.В. _____
« ____ » _____ 2016 р.

Теоретичне і прикладне мовознавство

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

Шифр і назва галузі знань:

10.02.04 - германські мови

Луцьк–2016

Робоча програма навчальної дисципліни «Теоретичне і прикладне мовознавство» для аспірантів зі спеціальності 10.02.04 – германські мови

”11” травня 2016 р.

Розробники: Жуйкова М.В., доктор філологічних наук, професор

Рецензент: Левчук А.Л., кандидат філологічних наук, доцент кафедри прикладної лінгвістики

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри прикладної лінгвістики

Протокол №__ від _____ 2016 р.

Завідувач кафедри: _____ (Біскуб І. П.)
(підпис)

**Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією Інституту іноземної філології**

протокол № __ від __. __. 2016 р.

Голова науково-методичної
комісії інституту _____ (Павлюк А.Б.)
(підпис)

**Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету**

протокол № __ від __. _____. 2016 р.

ВСТУП

Тематичний курс докторської програми «Теоретичне і прикладне мовознавство» формує уявлення щодо місця мовознавства в системі філологічних дисциплін; знайомить з одиницями різних рівнів як багатоякісним предметом лінгвістичних досліджень та багатоаспектними формами їх вивчення; розкриває методологію і методи новітніх лінгвістичних досліджень, характеризує напрямки та школи мовознавства в межах різних наукових парадигм, зокрема методики сучасних досліджень, описує теорії наукового і практичного використання науки про мову, а також різноманітні форми застосування знання про мову до конкретних суспільних завдань

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів: 3	Шифр і назва галузі знань: 10.02.04 германські мови	
Модулів: 3		Рік підготовки: 1
Змістових модулів: 3		Семестр:
		Лекції : 16 год.
Загальна кількість годин : 60		Практичні (семінари): 14 год.
		Лабораторні: 0 год.
		Самостійна робота: 60год.
	Форма контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: узагальнення теоретичного матеріалу, з яким аспіранти познайомились при вивченні університетських курсів «вступ до мовознавства», «прикладна та експериментальна лінгвістика», «теоретична граматики», «теорія мови» тощо; вироблення уявлень про динамічний характер розвитку лінгвістичних ідей, про зв'язок лінгвістичних концепцій з етнокультурним, історичним, філософським, загальнонауковим контекстом.

Завдання курсу: представлення мовознавства як системи наукового знання про мову в складі філології, розгляд методології мовознавства як гуманітарної науки, основних напрямків і перспектив фундаментальних і прикладних досліджень мови.

Аспірант повинен знати:

будову, склад, предмет і евристичні можливості часткових дисциплін теоретичного і прикладного мовознавства;

зміст і філософсько-методологічні основи основних лінгвістичних теорій у їх історичному розвитку і сучасний стан досліджень у провідних галузях та напрямках лінгвістики.

систему лінгвістичного наукового знання;

методологію і методику мовознавства, зокрема у його прикладних аспектах.

Аспірант повинен вміти:

орієнтуватися в термінології сучасних галузей та напрямків лінгвістики, володіти прийомами опрацювання фундаментальної наукової літератури в різних галузках мовознавства,

застосовувати методи і прийоми новітніх лінгвістичних досліджень відповідно до об'єкту, матеріалу, мети та конкретних завдань,

систематизувати і класифікувати матеріали дослідження, узагальнювати їх і робити обґрунтовані висновки, а також верифікувати отримані результати, оцінювати актуальність і перспективність напрямків, завдань і методів конкретних лінгвістичних досліджень.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Тема 1. Класифікація мовознавчих дисциплін та їхні методи.

Дисципліни загального мовознавства.

Дисципліни часткового мовознавства.

Дисципліни прикладного мовознавства.

Тема 2. Мовленнєва діяльність і мовний колектив.

Будова висловлення: предикативність, членоподільність, номінативність, конструктивність.

Види висловлювань в діалозі в залежності від іллокутивного наміру.

Будова акту мовлення: діалог і монолог, внутрішнє і зовнішнє мовлення, відтворюваність і членоподільність сегментів.

Змістовий модуль 2

Тема 3. Походження мови як філософська і наукова проблема.

Огляд теорій про походження мови.

Основні підходи до проблеми походження мови:

Принципова неможливість наукового вирішення проблеми походження мови.

Мови світу і проблема єдності мови людини.

Тема 4. Номенклатура мов.

Етнос і мова. Генеалогічна класифікація мов. Сім'ї і групи мов.

Типологічна класифікація мов. Мовні універсалії.

Історико-культурна класифікація мов.

Дидактична класифікація мов.

Змістовий модуль 3

Тема 5. Мова як система і як структура

Синтагматично-парадигматичні відносини між мовними одиницями

Сегментні і несементні одиниці різних рівнів.

Відносини дистрибуції: тотожна, додаткова дистрибуція і вільне варіювання.
 Основні дихотомії як предмет дослідження (мова / мовлення, синхронія /
 діахронія, зовнішня лінгвістика / внутрішня лінгвістика)

Тема 6. Мова і мислення.

Зовнішня і внутрішня форма слова.

Гіпотеза про мовне мислення в зв'язку з типом будови мови.

Мовна особистість.

Тема 7. Мова як основа і головний інструмент культури.

Семіотичні системи і класи знаків за функціями.

Проблема зв'язків і співвідношень мови з іншими семіотичними системами.

Етнолінгвістика і проблема мовної відносності.

4. Структура навчальної дисципліни

5.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Конс.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Класифікація мовознавчих дисциплін та їхні методи	14	2	2			5	
Тема 2. Мовленнєва діяльність і мовний колектив	14	2	2			5	
Разом за змістовим модулем 1	18	4	4			10	
Змістовий модуль 2.							
Тема 3. Походження мови як філософська і наукова проблема	14	2	2			10	
Тема 4. Номенклатура мов	14	2	2			10	
Разом за змістовим модулем 2	28	4	4			20	

Змістовий модуль 3.							
Тема 5. Мова як система і як структура	14	2	2			10	
Тема 6. Мова і мислення	15	3	2			10	
Тема 7. Мова як основа і головний інструмент культури і	15	3	2			10	
Разом за змістовим модулем 3	44	8	6			30	
Усього годин	90	16	14			60	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Дослідницькі методи і прийоми в мовознавстві.	2
2	Лінгвістична прагматика.	2
3	Походження мови	2
4	Генеалогічна класифікація мов	2
5	Типологічна класифікація мов	2
6	Дисципліни прикладного мовознавства	2
7	Етнолінгвістика і семіотика	2
	Усього	14

7. Самостійна робота

- Самостійна підготовка до практичних (лабораторних) занять.
- Виконання завдань.
- Опрацювання тем виділених на самоопрацювання.
- Систематизація вивченого матеріалу перед заліком.

8. Методи навчання

У процесі представлення інформації аспірантові в ході його пізнавальної діяльності, реалізованої через взаємодію педагога й аспіранта, використовуються наступні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний;
- репродуктивний;
- метод проблемного викладу;
- дослідницький.

9. Форма підсумкового контролю успішності навчання

2 семестр – залік.

10. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Методи, застосовані у процесі викладання дисциплін ґрунтуються на принципах системності, послідовності, взаємозв'язку: пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; частково-пошуковий; дослідницький; метод проблемного вивчення матеріалу.

Методами діагностики знань є наступні: метод фронтального опитування у процесі семінарських та практичних занять, метод створення ситуації з проблеми обговорення та аналізу термінів та текстів, метод диференціації знань аспірантів.

Засобами діагностики слугують поточні контрольні роботи, тестові завдання до теми, завдання щодо аналізу методів дослідження, реферати та доповіді за певними програмною та самостійною тематикою.

Поточна перевірка є органічною частиною навчального процесу і здійснюється у таких формах:

- усна бесіда за матеріалами розглянутої теми;
- письмове фронтальне опитування аспірантів на початку чи в кінці практичного заняття;
- фронтальний контроль знань аспірантів за кількома темами курсу;
- перевірка матеріалу за допомогою тестів;
- експрес-контроль;
- перевірка домашніх завдань;

- консультації з контрольними функціями (перевірка опрацювання першоджерел, самостійної роботи з літературою);
- написання рефератів.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 – 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 – 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

11. Розподіл балів, які отримують аспіранти

При вивченні курсу аспірант виконує такі види робіт: вивчення лекційного матеріалу, опрацювання матеріалу на лабораторних заняттях, виконання індивідуальних завдань, написання тематичних контрольних тестів. Сумарна кількість балів, яку аспірант отримує при засвоєнні змістових модулів за 100-бальною шкалою, визначає його підсумкову оцінку, яка відповідає: Відмінно, Добре, Задовільно, незадовільно з необхідністю повторного складання.

Список джерел

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф.С. Бацевич: Підручник. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с.
2. Белянин В.П. Введение в психолінгвістику. 2-е изд. - М.: Флинта: Московский психолого-социальный институт, 2004. — 232 с.

3. Бенвенист Э. Общая лингвистика. — М.: Прогресс, 1974. — 448 с.
<http://www.twirpx.com/file/113066/>
4. Бондарко А.В. Принципы функциональной грамматики и вопросы аспектологии. 2-е изд. — М.: Эдиториал УРСС, 2001. — 208 с.
5. Васильев Л.М. Современная лингвистическая семантика. — М., 1990. — 176 с.
<http://www.twirpx.com/file/1172368/>
6. Вежбицкая А. Семантические универсалии и описание языков. Пер. с англ. А. Д. Шмелева под ред. Т. В. Булыгиной. — М.: Языки русской культуры, 1999. — I-XII, 780 с. <http://www.twirpx.com/file/1534176/>
7. Гийом Г. Принципы теоретической лингвистики. Общ. ред., послесл. и коммент. Л. М. Скрелиной. — М.: Прогресс, 1992. — 224 с.
<http://www.twirpx.com/file/397225/>
8. Звегинцев В.А. Теоретическая и прикладная лингвистика / В.А. Звегинцев. — М.: Просвещение, 1967. — 338 с.
9. Иванова Л.П. Курс лекций по общему языкознанию. — К.: Освита України, 2006. — 312 с. <http://www.twirpx.com/file/406763/>
10. Касевич В.Б. Элементы общей лингвистики. — М.: Наука, 1977. — 177 с.
<http://www.twirpx.com/file/906224/>
11. Кацнельсон С.Д. Типология языка и речевое мышление. — Л., 1972. — 213 с.
12. Кибрик А.Е. Очерки по общим и прикладным вопросам языкознания (универсальное, типовое и специфическое в языке). Изд. 4-е, стереотипное / А.Е. Кибрик. — М.: КомКнига, 2005. — 336 с. <http://www.twirpx.com/file/337354/>
13. Красухин К.Г. Введение в индоевропейское языкознание: Курс лекций. — М.: Издательский центр «Академия», 2004. — 320 с.
<http://www.twirpx.com/file/1117671/>
14. Кубрякова Е.С. и др. Краткий словарь когнитивных терминов. — М.: Филол. ф-т МГУ им. М. В. Ломоносова, 1997. — 245 с.
<http://www.twirpx.com/file/183196/>
15. Леонтьев А.А. Основы теории речевой деятельности. — М.: Наука, 1974. — 368 с. <http://www.twirpx.com/file/244601/>

16. Мечковская Н.Б. Общее языкознание: Структурная и социальная типология языков. – М.: Флинта: Наука, 2001. — 312 с. <http://www.twirpx.com/file/231381/>
17. Мечковская Н.Б. Социальная лингвистика. – М.: Аспект Пресс, 1994. — 207 с. <http://www.twirpx.com/file/1801175/>
18. Мухин А.М. Лингвистический анализ. Теоретические и методологические проблемы. – Л.: Наука, Ленингр. отдел., 1976. — 283 с. <http://www.twirpx.com/file/754798/>
19. Никольский Л.Б. Синхронная социолингвистика. – М., 1976.
20. Общее языкознание / Под ред. Б.А. Серебренникова. – М., 1970, 1972, 1973, Т. I, II, III. http://files.zipsites.ru/books/russkii_i_literatura/genling.rar
21. Общее языкознание: Учебное пособие / А.Е. Супрун. – М.: Высшая школа, 1983.
22. Основные направления структурализма. – Москва: Наука, 1964. - 360 с. <http://www.twirpx.com/file/1016466/>
- Принципы и методы социолингвистических исследований. — М., 1989.
23. Рождественский Ю.В. Лекции по общему языкознанию. – М.: Высш. шк., 1990. — 381 с. <http://www.twirpx.com/file/277376/>
24. Семчинский С.В. Загальне мовознавство. — К.: Вища школа, 1988. — 328 с. <http://toloka.to/t51016>
25. Степанов Ю.С. Методы и принципы современной лингвистики. – Москва: Наука, 1975. — 313 с. <http://www.twirpx.com/file/988674/>
26. Степанов Ю.С. Основы общего языкознания. — М.: Просвещение, 1975. — 271 с. <http://www.twirpx.com/file/242518/>

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра прикладної лінгвістики

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
і навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С.В. _____
« ____ » _____ 2016 р.

Теоретичне і прикладне мовознавство

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

Шифр і назва галузі знань:

10.02.04 - германські мови

Робоча програма навчальної дисципліни «Теоретичне і прикладне мовознавство» для аспірантів зі спеціальності 10.02.04 – германські мови

”11” травня 2016 р.

Розробники: Жуйкова М.В., доктор філологічних наук, професор

Рецензент: Левчук А.Л., кандидат філологічних наук, доцент кафедри прикладної лінгвістики

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри прикладної лінгвістики

Протокол № ____ від _____ 2016 р.

Завідувач кафедри: _____ (Біскуб І. П.)
(підпис)

**Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією Інституту іноземної філології**

протокол № ____ від ____ . ____ . 2016 р.

Голова науково-методичної
комісії інституту _____ (Павлюк А.Б.)
(підпис)

**Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету**

протокол № ____ від ____ . ____ . 2016 р.

ВСТУП

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: узагальнення теоретичного матеріалу, з яким аспіранти познайомились при вивченні університетських курсів «вступ до мовознавства», «прикладна та експериментальна лінгвістика», «теоретична граматики», «теорія мови» тощо; вироблення уявлень про динамічний характер розвитку лінгвістичних ідей, про зв'язок лінгвістичних концепцій з етнокультурним, історичним, філософським, загальнонауковим контекстом.

Аспірант повинен знати:

будову, склад, предмет і евристичні можливості часткових дисциплін теоретичного і прикладного мовознавства;

зміст і філософсько-методологічні основи основних лінгвістичних теорій у їх історичному розвитку і сучасний стан досліджень у провідних галузях та напрямках лінгвістики.

систему лінгвістичного наукового знання;

методологію і методику мовознавства, зокрема у його прикладних аспектах.

Аспірант повинен вміти:

орієнтуватися в термінології сучасних галузей та напрямків лінгвістики, володіти прийомами опрацювання фундаментальної наукової літератури в різних галузках мовознавства,

застосовувати методи і прийоми новітніх лінгвістичних досліджень відповідно до об'єкту, матеріалу, мети та конкретних завдань,

систематизувати і класифікувати матеріали дослідження, узагальнювати їх і робити обґрунтовані висновки, а також верифікувати отримані результати,

оцінювати актуальність і перспективність напрямків, завдань і методів конкретних лінгвістичних досліджень.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Завдання курсу: представлення мовознавства як системи наукового знання про мову в складі філології, розгляд методології мовознавства як гуманітарної науки, основних напрямків і перспектив фундаментальних і прикладних досліджень мови.

3. Форма підсумкового контролю успішності навчання

2 семестр – залік.

4. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Методи, застосовані у процесі викладання дисциплін ґрунтуються на принципах системності, послідовності, взаємозв'язку: - пояснювально-ілюстративний; - репродуктивний; - частково-пошуковий; - дослідницький; - метод проблемного вивчення матеріалу.

Методами діагностики знань є наступні: метод фронтального опитування у процесі семінарських та практичних занять, метод створення ситуації з проблеми обговорення та аналізу термінів та текстів, метод диференціації знань аспірантів.

Засобами діагностики слугують поточні контрольні роботи, тестові завдання до теми, завдання щодо аналізу текстів готською мовою, реферати та доповіді за певними програмною та самостійною тематикою.

Поточна перевірка є органічною частиною навчального процесу і здійснюється у таких формах:

- усна бесіда за матеріалами розглянутої теми;
- письмове фронтальне опитування аспірантів на початку чи в кінці практичного заняття;
- фронтальний контроль знань аспірантів за кількома темами курсу;
- перевірка матеріалу за допомогою тестів;
- експрес-контроль;
- перевірка домашніх завдань;

- консультації з контрольними функціями (перевірка опрацювання першоджерел, самостійної роботи з літературою);
- написання рефератів.

5. Список джерел

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф.С. Бацевич: Підручник. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с.
2. Белянин В.П. Введение в психолінгвістику. 2-е изд. - М.: Флинта: Московский психолого-социальный институт, 2004. — 232 с.
3. Бенвенист Э. Общая лингвистика. — М.: Прогресс, 1974. — 448 с.
<http://www.twirpx.com/file/113066/>
4. Бондарко А.В. Принципы функциональной грамматики и вопросы аспектологии. 2-е изд. — М.: Эдиториал УРСС, 2001. — 208 с.
5. Васильев Л.М. Современная лингвистическая семантика. – М., 1990. — 176 с.
<http://www.twirpx.com/file/1172368/>
6. Вежбицкая А. Семантические универсалии и описание языков. Пер. с англ. А. Д. Шмелева под ред. Т. В. Булыгиной. — М.: Языки русской культуры, 1999. — I-XII, 780 с. <http://www.twirpx.com/file/1534176/>
7. Гийом Г. Принципы теоретической лингвистики. Общ. ред., послесл. и коммент. Л. М. Скрелиной. — М.: Прогресс, 1992. — 224 с.
<http://www.twirpx.com/file/397225/>
8. Звегинцев В.А. Теоретическая и прикладная лингвистика / В.А. Звегинцев. — М.: Просвещение, 1967. — 338 с.
9. Иванова Л.П. Курс лекций по общему языкознанию. — К.: Освіта України, 2006. — 312 с. <http://www.twirpx.com/file/406763/>
10. Касевич В.Б. Элементы общей лингвистики. — М.: Наука, 1977. — 177 с.
<http://www.twirpx.com/file/906224/>
11. Кацнельсон С.Д. Типология языка и речевое мышление. – Л., 1972. — 213 с.

12. Кибрик А.Е. Очерки по общим и прикладным вопросам языкознания (универсальное, типовое и специфическое в языке). Изд. 4-е, стереотипное / А.Е. Кибрик. – М.: КомКнига, 2005. – 336 с. <http://www.twirpx.com/file/337354/>
13. Красухин К.Г. Введение в индоевропейское языкознание: Курс лекций. – М.: Издательский центр «Академия», 2004. — 320 с. <http://www.twirpx.com/file/1117671/>
14. Кубрякова Е.С. и др. Краткий словарь когнитивных терминов. – М.: Филол. ф-т МГУ им. М. В. Ломоносова, 1997. – 245 с. <http://www.twirpx.com/file/183196/>
15. Леонтьев А.А. Основы теории речевой деятельности. – М.: Наука, 1974. — 368 с. <http://www.twirpx.com/file/244601/>
16. Мечковская Н.Б. Общее языкознание: Структурная и социальная типология языков. – М.: Флинта: Наука, 2001. — 312 с. <http://www.twirpx.com/file/231381/>
17. Мечковская Н.Б. Социальная лингвистика. – М.: Аспект Пресс, 1994. — 207 с. <http://www.twirpx.com/file/1801175/>
18. Мухин А.М. Лингвистический анализ. Теоретические и методологические проблемы. – Л.: Наука, Ленинград. отделение, 1976. — 283 с. <http://www.twirpx.com/file/754798/>
19. Никольский Л.Б. Синхронная социолингвистика. – М., 1976.
20. Общее языкознание / Под ред. Б.А. Серебrenникова. – М., 1970, 1972, 1973, Т. I, II, III. http://files.zipsites.ru/books/russkii_i_literatura/genling.rar
21. Общее языкознание: Учебное пособие / А.Е. Супрун. – М.: Высшая школа, 1983.
22. Основные направления структурализма. – Москва: Наука, 1964. - 360 с. <http://www.twirpx.com/file/1016466/>
- Принципы и методы социолингвистических исследований. — М., 1989.
23. Рождественский Ю.В. Лекции по общему языкознанию. – М.: Высш. шк., 1990. — 381 с. <http://www.twirpx.com/file/277376/>
24. Семчинский С.В. Загальне мовознавство. — К.: Вища школа, 1988. — 328 с. <http://toloka.to/t51016>

25. Степанов Ю.С. Методы и принципы современной лингвистики. – Москва: Наука, 1975. — 313 с. <http://www.twirpx.com/file/988674/>
26. Степанов Ю.С. Основы общего языкознания. — М.: Просвещение, 1975. — 271 с. <http://www.twirpx.com/file/242518/>